

Витомир Павловић – подсећање на један
нереализован интервју:

Душко Трифуновић

или

– кос из браварске радионице

Давно је требало да на страницама штампане ... *Посланице* прочитамо разговор с **Душком Трифуновићем**, поетом из Сијековца, потоњим житељем Новог Сада, у који је избегао сарајевским коридором за оних црних, трагичних дана свеопштег страдања, да се под Грбавицу више никад не врати. Намеру је осујетила смрт - Душко је умро о Савиндану 2006, ни изненада, ни „после дуге и тешке болести“, него онако како се смрти прохтело.

Сада (2023) имао би 90 година лакокрилог живота лептира из браварске радионице: одатле се преобратио у радозналос коса с духовитим попевкама које ће га одвести на музичку естраду популарности, на телевизију виђености, у сусрет пријатељству малишана и тинејџера, иако ће рећи – *Кад сам почео да рецитијем стихове, није постојао израз е с т р а д н и, али увијек воле да вас сврстају негдје, јер је то психологија помодара*. Многи су певушили *Шта би дао да си на мом мјесту* док се он смиривао од силних песничким путовања по земљи неписмености, како је говорио седамдесетих прошлог века. Казујући наизуст своје строфе и незаустављиво причајући о песмама и песницима, окупљао је око себе „младу рају“ која још није била заробљена ни телевизијом, ни компјутерима, ни другим изумима техницизма, свакако ни дрогом, нити кријеризмом зрелијих година. *Чини ми се да сам, заједно с другим, успио да постигнем – да више није срамота бити пјесник –* говорио је као у откровењу.

Нико као Душко пре пола века није умео да привуче на књижевне сусрете толико слушалаца; његове песме нису биле „обавезна лектира“, ни мудрена филозофија; оне су колоквијалним шармом и свакодневним језиком дочаравале атмосферу шансона, жамор улица, интиму спаваћих соба, путовања, жанр-сцена, реквизитаријум љубави и отуђену фразеологију бирократизма и политике. Окуцава је свирао на гитару, Јевтушенко је летео

запрегама и ракетама, Превер је убиствено жмарио *голоаз* и кроз дим препевавао булеваре, чари велеградова, Неш се шегачио с глумцима итд, док је Душко исказивао веровање у лепу реч и кад је стварност опора. Баш као и Китс, говорио је да свуда око нас постоји поезија. Није отуда изненађење што је за музичке групе, ансамбле, такозване бендове и солисте у Сарајеву исписао недостижну антологију: компоновано је око 300 његових лирских творевина! Многи су знали за *Бијело дугме*, за **Здравка Чолића**, **Даворина Поповића**, **Неду Украден...** генерације су пред њима падале у транс, не знајући (више не марећи) да је за то стање одузетости највећим делом „кривац“ управо Душко Трифуновић; он је, у једном маху, као музама инспирисан, знао да спасе концерт, да телефоном издиктује стихове импровизоване композиције.

За 50 година написао је 20 збирки поезије, четири романа и неколико драма (Телевизијске емисије о томе шта деца знају о завичају се не рачунају, ни у Сарајеву, ни у Новом Саду). Поезија је била све што је чинио и радио; његове драме не задовољавају теоријске обрасце, исто тако и романи; то је треперење поетске реченице у непрекидном трагању за игром лепоте у стварности и језику.

А сад - ако је дозвољено – дубоко лично:

Потписник се срео с њим први пут далеке 1961. у тек отвореном Експрес ресторану у Тузли, који је сад помрчина од здања социјалистичке мензе с издвојеним кутком отмености. Околности интимно мрачне. Само што је, такорећи, објављена вест да је у Загребу трагично преминуо **Бранко Миљковић**, поетска звезда у успону, принц песника, како ће га касније назвати стихољупци. Убрзо по напуштању Београда из необјашњивог револта, према званичном саопштењу, обесио се о врбу, чије дебло не би могло поднети ни тежину детета. Душко је говорио о неким „песничким тајнама“, о Бранковим наводним езотеричним опседнутостима, о превеликим жудњама и терету славе, о сукобима „стarih и младих“ и трагичним последицама изневереног поете у вртлозима љубави и смицалица великог града... Тад се песницима много више веровало и тад је због тога било више сјајних стихотвораца.

Какви песници! Какве мистерије!

А ту пред нама, за округлим столићем бифеа, док се напољу топи последњи фебруарски снег, један спонтан поетски јуноша истасао у студента књижевности из редова радничке класе у Броду и сарајевске железничарске радионице, већ с две књижице стихова

Златни куршум и *Бабова рђава баштина*. Зрачио је опустеношћу досетљиве причалице, и тада, и касније, при сваком сусрету, најчешће на улици, на вечерима, у кафани, праћен младим следбеницима, од **Тодора Дутине**, до **Стевана Тонтића**, од **Драге Јовановића** до **Абдулаха Сидрана** и Тузланке **Станке Ристић**, ауторке две омање књиге песама (преминула прошле године).

Душко – најчуднији сват међу стихотворцима, најкрепоснија фигура: у њему ниједан кафански „порок“. Лебдео је на речима као на чаробном ћилиму и одиста је знао свему да удене поетски смисао и значење, а да изгледа и природно и пунокрвно. Као да је стизао са исцрпљујућег, ипак окрепног, студија глуме по методу Станиславског: све што чиниш на јавној сцени мора уливати поверење, није довољно шта то показујеш и демонстрираш, мораш доказати да је то твој прави доживљај, па иако је можда глума, не сме бити и поза!

Поздрављао је с драгошћу моју Ему; обраћао јој се с *Драга моја земљакињо и Брођанко!* Били су, такорећи, суседи. У улици Ернеста Кучаре, тамо према Рафинери, иза ограда с дебелим стаблима, виђао сам и сретао Душкову мајку и брата. Потоњи ми је једном отклонио квар на колима и кад сам га запитао колико дугујем, рекао је: *Да ми поздравите брата кад га видите*. Управо тако је казала Душкова „Тешка индустрија на бициклу.“ Та „тешка индустрија успут пуши, успут кашље, успут дише чисти зрак и сваки дан прави локомотиву.“

Године су одлазиле; Душко је све мање ходио провинцијом. У марту 1992. тешко је разорен његов родни Сијековац, страдали су многи од пушке, ватре и ножа дојучерашњих суседа и придошлица с друге стране Саве. Док је Телевизија приказивала крваве призоре, кадрирајући их у контрасту с тек процвалим кајсијама (каква иронија живота!), питао сам се како ли се осећа кад још у себи није затомио страшне призоре из 1941. Касније сам дознао да се извукао из Сарајева и та његова одлука била је сасвим разумљива.

Нисам га после рата никада срео: у Босну није крочио. За сарајевска стамбена права „по Дејтону и Анексу 7“, а на основу овлашћења, борила се његова „стара“. Он јој је једном поручио. *Стара, ако можеш ући у стан, у мојој соби на сталажи има седам фасцикала, жуте су, и узми макар једну. Да видим шта сам писао. Каже она мени: 'Стари мој, ни радијатора нема, ни паркета нема а камоли твојих жутих фасцикала.' И сад, шта ја тамо да тражим. Нема ја више ништа.*

Утирао сам пут за опсежан разговор с њим, много већи од оног од 29.4. 1970. у *Фронту слободе* када је изрекао мисао да се уз „пјесму треба мало и нашалити. Раније генерације су писале пјесме и испробавале како ће да звуче на француском.“ И кад је, такорећи, све било при крају, дошла је она вест после Савиндана. Проклетство живота и смрти! Он почива далеко и од Сијековца и од Саве, али ми се понекад причини да одоздо види све шта се чини и говори на овом свету којим је ходио неоптерећено, рекло би се безбрижно и широко отворених очију шармантног гамена, увек спремног на доскочицу и на стих у трену. Редак дар који је њему доносио пљусак задовољства (свакако и немира), а неким набубреле банковне чекове. Песник не би био то што јесте да је у милости Мамона. Може да се „јамчи над костима Босније моје“, како је – другим поводом – записао пре шест деценија. Тада записао, после доживео, не разумевајући откуд толика људска спремност на зло.

В.П.: Два миса пјесника Душка Трифуновића

П.С.

Из Б. Брода људи су одлазили на неколико страна, не рачунајући иностранство. Политичари су градили каријеру преко Сарајева и Београда; уметници су се везивали за „свој културни

круг“. **Љиљана Молнар-Талајић** се, после Сарајева, преселила у Загреб; друга **Љиљана (Петровић)** изабрала је Нови Сад и тамо се, давно, прославила песмом о црној ружи. Душко Трифуновић није жудео ни за Сарајевом ни за Новим Садом, није сањарио ни о Сремским Карловцима, где је, уз песничке почасте, предан земљи 30. јануара 2006. године. Биће да је читавог живота, бивајући сличан, тражио дружбу **Бранка Радичевића**: и његове стихове дан-данас бесплатно премећу композитори, певачи популарног мелоса. Први лиричар реформисаног српског језика је рођени Брођанин, само с леве стране Саве, где је отац Теодор био аустријски царински службеник и где је, све до рата, у близини једне пивнице, када је уништено, стајало песниково попрсје. Бранко је најраније дане провео у Сремским Карловцима и прву песму управо о том граду написао; није чудо што се звала **Abschied von Karlovitz** и што је касније вуковски певао о звезданом Стражилову, а неки „елитисти“ ће у футуру несувисло тврдити да се тиме један елегантан европски поета вратио у опанке!

Душко не почива поред Бранка – Стражилово је одавно недодирљиво небо. Није, међутим, могао изабрати достојније пределе да провери моралну постојаност „захвалног српства“, када се већ као избеглица потуцао у некадашњој „Српској Атини“. Српство се, на концу, показало захвалним – о Душку не говори само „споменик трајнији од туча“, што ће рећи његове песме, већ и бронза, попут Бранкове. Тако су постали нераздвојни, изгледа још од оних давних дана када је био овенчан наградом Бранковог имена.

Тузла, септембра 2023.